

Don Tamás

Belső játékok

Beszélgetés

Molnár Judit
Lillával

Budapest Galéria,
2021. I. 12-től

Molnár Judit Lillával való beszélgetésünk apropója a Budapest Galériában a járványügyi korlátozások feloldása után nyíló, *Tervezett véletlen* című kiállítása. Legutóbbi egyéni tárlata tavaly volt látható az Óbudai Társaskör Galériában *Korlátok a fejünkben* címmel. Megbeszéltük, hogy miután még nem látogatható a mostani kiállítás, ezért nem fogunk spoilerezni a cikkben, de annyit elárulhatunk az olvasóknak, hogy a két anyagot a *Limit* című munka köti össze, amely mindkét helyszínen szerepel.

DT: Hogyan köti össze a *Limit* ezt a két kiállítást?

Molnár Judit Lilla: Ez a munka tulajdonképpen egyszerre az első és az utolsó eleme az új kiállításnak. Mikor Erőss Nikolett, a tárlat kurátora megkeresett, felsorolt néhány munkát a portfóliómból, amelyek véleménye szerint kiindulópontként szolgálhatnak a közös gondolkodáshoz. A *Limit* volt ezek közül az egyik, és én is úgy éreztem, hogy talán ez az a mű, mely számomra is szellemi kapaszkodóként tud szolgálni. Ebben az installációban egy hétköznapi szituációra reflektálok, amely kifejezetten széles rétege-

ket érint ma Magyarországon. Ahogy a legújabb szociológiai kutatások is rávilágítanak, társadalmunk osztályszerkezetében egyre növekvő távolság figyelhető meg az alul és a felül lévők között, ráadásul a közgondolkodásban középosztálynak tekintett legszélesebb réteg is a skála alsó egyharmadában található. Érezhető tehát, hogy az egzisztenciális balanszírozás kényszere különböző mértékben ugyan, de mindennapi tapasztalatnak számít egy kifejezetten tág csoport számára, amelynek én is a tagja vagyok.

Ennek a személyes érintettségnek is köszönhetően ez, vagyis a hétköznapi élet

problémáinak képzőművészeti feldolgozása volt végül az a szellemi vezérfonal – de talán még helyesebb érzelmi vezérfonalnak hívni –, amelyet a kiállítás tervezésénél követtem. S bár először teljesen új munkákban gondolkodtam, rájöttünk, hogy érdemes akár már kész műveket is beemelni a tárlatra. A *Limit* pedig mind formai, mind gondolati szempontból illeszkedett a koncepcióba. A két kiállítás pedig, amely közé hídát ver ez az installáció, leginkább az imént kifejtett gondolati ív alapján kapcsolható össze.

Azonban míg a *Korlátok a fejünkben* című kiállításon egy konkrétabb szituációt, az életkori válságot és a tanult tehetetlenség pszichológiai fogalmát dolgoztam fel, addig a Budapest Galériában nyíló kiállításomon már igyekeztem saját tapasztalataimat és mondanivalómat a látogatók számára sokkal kevésbé irányított értelmezési keretbe illeszteni.

DT: A Budapest Galéria terei nem egyszerűek kiállításrendezési szempontból, mégis sikerült olyan helyspecifikus műveket létrehoznod, amelyek nagyon finoman reflektálnak a tér sajátosságaira. Mik voltak a legfőbb intencióid a *Tervezett véletlen*nel?

MOLNÁR Judit Lilla: *Invisible work*,
2018, gumikesztyű, szivacs, hímzőfonal
Fotó: Lakatos Attila
A művész jóvoltából →

MOLNÁR Judit Lilla: *Limit*,
2019, fa, fém, akril, papír, kb. 300×150×200 cm
Fotó: Kocsis Ágnes
A művész jóvoltából ←

MJL: Valóban, a Budapest Galéria nem az a tipikus white cube kiállítótér, amelyben minden alkotás könnyedén érvényesül. Szűk termek, illetve erőteljes padlózata és mennyezete van, amelyeket semmiképp nem lehet figyelmen kívül hagyni a tervezésnél. Éppen ezért arra gondoltam, hogy mi lenne, ha ahelyett, hogy próbálnám minél inkább kioltani ezek hatását, inkább rájuk erősítenék. Így olyan installációkat helyeztem el, melyek méretükkel már-már a kényelmetlenség érzetét keltve belefeszülnek a térbe. Ehhez jó inspirációt nyújtott a szomszédos óvodából besűrődő gyermekzsivaj, amely arra inspirált – ahogy már több korábbi munkámban is –, hogy egy-egy játszótéri játék mintájára öntsem formába a gondolataimat. A kinti játékok beltérbe emelése már önmagában feszültséget kelt. A műveket azonban nemcsak a téri feszesség eszközével akartam a galéria teréhez csatolni, hanem az építészeti elemekkel is. Az egyik installáción például a libikókák a mennyezet gerendáit tükrözik vissza, az alattuk elhelyezett fa háromszögek ritmikája pedig a padlózat tégláit követi.

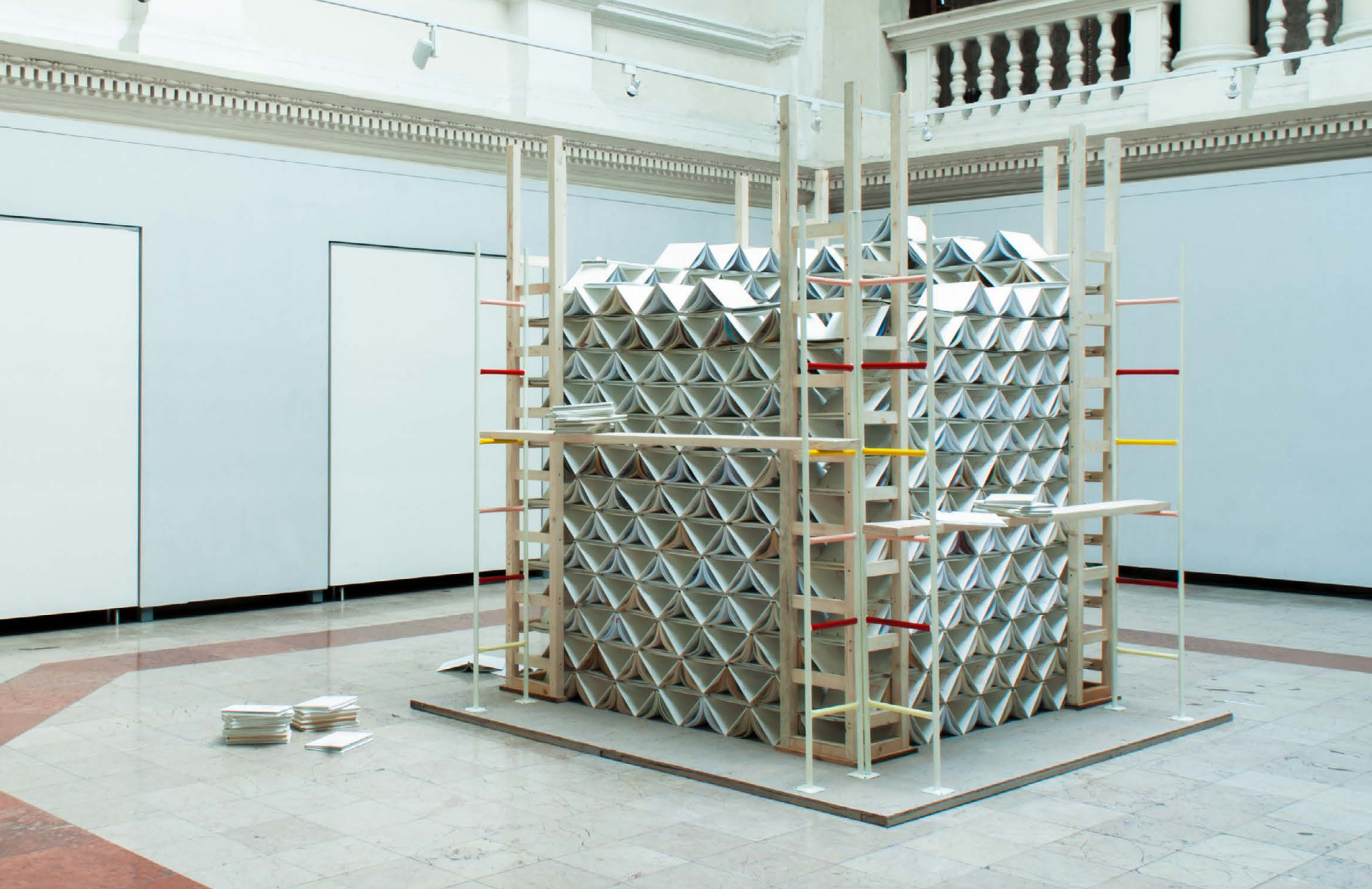
DT: Még egyszer hangsúlyozom, hogy nem szeretnék túl sok információt csöpögtetni a potenciális látogatók számára a kiállításról. Egy dologra mégis rákérdeznék: a kiállítóterben az érdeklődők egy-egy installációhoz kapcsolódva több műleírással is találkozni fognak. Minek köszönhető ez a nem szokványos gesztus?

MJL: Ez egyrészt a doktori kutatásomhoz kapcsolódik, másrészt egy önreflexív kísérlet. Jelenleg második évemet töltöm az MKE Doktori Iskolájában, ahol az interpretáció alkotói folyamatban betöltött szerepét vizsgálom. Számomra mindig is érdekes volt, hogy alkotóként milyen mértékben kell meghatároznom az értelmezés keretét ahhoz, hogy elősegítsem a megértést, de közben ne is korlátozzam. Ugyan szinte minden munkám

↑
MOLNÁR Judit Lilla: *Függőhelyzet*, 2018, fa, zománcfesték, vas, kótél
Fotó: Molnár Judit Lilla
A művész jóvoltából

MOLNÁR Judit Lilla: *Függőhelyzet*, 2018, fa, zománcfesték, vas, kótél
Fotó: Molnár Judit Lilla
A művész jóvoltából
↓

↑
 MOLNÁR Judit Lilla: *Bunker*,
 2015, fa, vas, papír, OSB-lap, tankönyv,
 zománcfesték, akril, 250×250×250 cm
 Fotó: Molnár Judit Lilla
 A művész jóvoltából

esetén van egy elég határozott elképzelésem, hogy mit szeretnék átadni, mégis fontos számomra, hogy kellő terepet hagyjak a néző saját benyomásainak is. Igyekszem ezért a formanyelvemet minél inkább finomra hangolni ahhoz, hogy megteremtsem műveimben az átértelmezés minél kevésbé didaktikus, de még felfejthető módját. Úgy érzem, jó úton járok ennek az egyensúlynak az eléréséhez, de rájöttem, hogy ehhez a műleírások újragondolására is szükség van. Sajnos hajlamos vagyok arra, hogy a munkával kapcsolatos összes bennem lévő elképzelést belesűrítsem a leírásba, sokszor túlságosan is körbemagyarázva azt. Ennek feloldására találtam ki, hogy egy-egy műhöz több rövid szöveg kerüljön ki, amelyek mind stílusukban, mind tartalmukban eltérnek egymástól. A szövegeket Erőss Nikolett-tel és Farkas Benedekkel, a galéria Z generációs gyakornokával felváltva írtuk. Nagyon kíváncsi vagyok, hogy felülírják, kioltják vagy inkább kibővítik-e egymást ezek a különböző értelmezések.

DT: A játék motívuma már a 2015-ös diplomamunkában, a *Bunkerben* is megjelent, akkor is különböző életkori nehézségekkel

hoztad párhuzamba a játék aktusát. Mikor kezdett el komolyan érdekelni a játék?

MJL: Komolyabban még csak mostanában, érdekességképpen a játékelmélet alapjaiba is beleolvastam. Kezdetben ez nem volt tudatos választás részemről; a játék természete egyszerűen alkalmas volt az általam fontosnak tartott dilemmák megjelenítésére. Maga a játék a gyermekkoromból átemelt vizuális metaforák révén került a művészetembe. Az első olyan munkám, ahol konkrétá válik, a *Játéktér* című installáció volt. Ezt 2014-ben, egy évvel a diplomamunkám előtt készítettem, és már itt is az aktuális élethelyzeti problémák kifejezésére használtam. Később az ebben a műben elkezdett gondolati hálót szőttem tovább a *Bunkerben* egy jelentős léptékváltásban is kipróbálva azt.

DT: Ha egyben vizsgáljuk a diploma óta eltelt öt évben létrejött munkáidat, akkor egy nagyon koherens irány figyelhető meg, amely az egyénnek az élet különböző területein való küzdelmeire fókuszál. Emellett pedig egy-két alkotásod, például a *Nemzeti védőfelszerelés (Matyó Edition)* vagy az *Invisible Work* konkrét politikai és társadalmi kérdésekre reflektálnak. Hogyan látod az elmúlt öt évedet? Mennyit változott a művészethez való viszonyod?

MJL: Örülök, ha kívülről koherensnek hat a tevékenységem, azt hiszem azonban, ez az utóbbi két-három év munkájának köszönhető. A diploma utáni első két évemben

nemcsak a világban nem találtam a helyem, hanem a művészetben sem. S noha nem ért váratlanul a diploma utáni talajvesztettség érzése, mégsem tudtam könnyen megbirkózni vele. Ez az akkoriban készült munkáimra is rányomta a bélyegét, melyek közül sok azóta már idegenné vált számomra, már a portfóliómban sem szerepelnek. Az újra magamra találáshoz pont az általad szervezett *Terápia*-projekt adott kapaszkodót. 2017 szeptemberében, amikor elkezdődtek a csoportterápiás foglalkozások, már annyira elkeseredett voltam, hogy rögtön az első alkalommal elsírtam magam. Nagyon jó érzés volt azonban a többiek támogató hozzáállása, és látni, hogy nem vagyok egyedül a problémával. A projektzáró kiállításra készült *Függőhelyzet* című installációban pedig végre újra minőségben tudtam felvenni a fonalat, amit a diploma után elvesztettem. Ez pedig nemcsak a műveim témaválasztásában lett meghatározó, hanem a művészethez való hozzáállásomat is megváltoztatta. Elegendtem a káros attitűdöket: nem érdekel, ha valami nem jön össze, és nem vagyok irigy arra, akinek igen. Örülök, ha valami siker ér, de számomra az a legnagyobb eredmény, hogy kemény munka és kitartás árán meg tudom teremteni az alkotás lehetőségét.

A cikk megjelenését a B. Braun támogatta.